

ARMONIZARE ÎN PLAN CONTABIL ÎNTRE GENERAL ȘI PARTICULAR LA SOCIETĂȚILE DE ASIGURĂRI

PROF.UNIV.DR. RODICA CISTELECAN

Universitatea „Petru Maior” Tg. Mures, Str. N. Iorga, nr. 1

E-mail: rodica.cistelegan@ea.upm.ro

LECT.UNIV.DRD. ANAMARI - BEATRICE STEFAN

Universitatea „Petru Maior” Tg. Mures, Str. N. Iorga, nr. 1

E-mail: beatrice.stefan@ea.upm.ro

Situațiile financiare reprezintă suportul de informații utilizat în interiorul societății comerciale cât și în relațiile cu exteriorul. Ele constituie sursa principală pentru statisticile naționale oferind informații pentru stabilirea politicilor economice ale statului. În arealul situațiilor financiare sunt cuprinse bilanțul, contul de profit și pierdere, situația modificărilor capitalului propriu, situația fluxurilor de trezorerie, politicile contabile și notele explicative.

Situațiile financiare au un rol triplu: explicativ, de evaluare și previzional. În teorie ele asigură respectarea principiilor dublei reprezentări și a dublei înregistrări cu evidențierea egalității dintre mijloacele economice și sursele acestora. În practică situațiile financiare reprezintă o sintetizare a informațiilor privind activitatea economică desfășurată și rezultatele finale ale acesteia. Evoluția principalelor evenimente patrimoniale în intervalul anului respectiv permite previziuni pentru perioada următoare.

Se poate observa că situațiile financiare poartă amprenta identităților naționale ale sistemelor socio-economice, juridice etc. Astfel există structuri și definiții diferite a elementelor cuprinse în situațiile financiare în funcție de conceptele și principiile contabile. În perioada actuală tendința spre globalizare își pune amprenta asupra structurii și conținutului situațiilor financiare. Utilizatorii doresc informații clare, concise, fiabile indiferente de zona în care este situată întreprindere care să le permită decizii cu eficiență maximă în investigarea capitalurilor. Aceasta determină o preocupare continuă spre armonizarea situațiilor financiare.

Situațiile financiare prezintă ca prim document informațional bilanțul.

Societățile comerciale din domeniul asigurărilor aplică următoarele reglementări contabile:

- legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- reglementări contabile specifice domeniului asigurărilor armonizate cu directivele europene și standardele internaționale de contabilitate aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor Publice și Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor nr. 2328/2390/2001;
- alte acte cu caracter normativ (norme de închidere a exercițiului financiar etc.)

În concordanță cu activitatea specifică de asigurări bilanțul unei societăți de asigurări prezintă și o serie de caracteristici specifice:

a) forma de prezentare – la societățile comerciale s-a optat pentru bilanțul tip listă urmărindu-se prin structura și așezarea elementelor de activ și pasiv să se sublinieze nivelul capitalurilor proprii ale întreprinderii. La societățile de asigurări se menține forma clasică a bilanțului, forma cont cu o delimitare clară a elementelor de activ și celor de pasiv .

b) structura activului bilanțier la societățile de asigurări reflectă specificul acestora în gestionarea resurselor respectiv multiplicarea lor prin plasamente profitabile; acestea sunt ordonate în funcție de gradul de lichiditate de la cele mai puțin lichide (terenuri și construcții) la cele mai lichide.

Valoarea plasamentelor sub diferite forme deține ponderea cea mai mare în totalul activelor. Prezentăm mai jos structura plasamentelor:

- terenuri și construcții ;
- plasamente deținute la societățile din cadrul grupului și sub formă de interese de participare;
- alte plasamente financiare;

- depozite la societăți cedente;
- plasamente aferente contractelor în unități de cont;
- partea din rezervele tehnice aferente contractelor cedate în reasigurare;

Existența plasamentelor este generată de faptul că între momentul încasării primelor de asigurare și momentul achitării daunelor există un decalaj, ceea ce determină societatea de asigurări să investească fondurile primite. Astfel aceste investiții în mare parte sunt destinate plății beneficiilor către asigurați sau către beneficiarii asigurării.

Creanțele sunt structurate după proveniență și per sold astfel sunt defalcate în creanțe provenite din operațiuni de asigurare directă, creanțe provenite din operațiuni de reasigurare, alte creanțe, creanțe privind capitalul subscris și nevărsat. Creanțele au o pondere relativ redusă în bilanț deoarece decontarea serviciilor prestate în general se realizează o dată cu efectuarea lor.

O caracteristică a bilanțului societăților de asigurări o reprezintă faptul că se reflectă distinct imobilizările corporale deținute de societate cu titlu de plasament și imobilizările corporale deținute pentru desfășurarea activității normale. În consecință terenurile și construcțiile se regăsește în bilanț în două posturi distincte, o dată la plasamente și a doua oară la alte elemente de activ. În acest mod se face distincția între terenurile și construcțiile deținute de societate cu titlu de plasament, înregistrate la valoarea de intrare și terenurile și construcțiile utilizate în activitatea operațională înregistrate la valoarea netă.

Se poate observa de asemenea o detaliere a cheltuielilor în avans în dobânzi și chirii înregistrate în avans, cheltuieli de achiziție reportate și alte cheltuieli în avans.

În ceea ce privește pasivul bilanțier se observă o structura detaliată a capitalurilor proprii iar în cadrul acestora se evidențiază rezervele tehnice aflate la dispoziția societății de asigurări pentru achitarea daunelor și indemnizațiilor în cazul producerii riscului asigurat.

Principalele tipuri de rezerve constituite de societățile de asigurări sunt :

- rezerva de prime – calculată lunar prin însumarea cotelor părți din primele nete subscrise aferente perioadelor neexpirate ale contractelor de asigurare, astfel încât diferența dintre volumul primelor nete subscrise și această rezervă să reflecte primele nete alocate părții din riscurile expirate la data calculării.

- rezerva pentru riscuri neexpirate se calculează pe baza daunelor ce vor apărea după închiderea exercițiului financiar în cazul în care se constată că daunele estimate în viitor depășesc rezervele de prime constituite pentru un anumit tip de contract de asigurare.

- rezerva de catastrofă este destinată acoperirii despăgubirilor aferente daunelor de natură catastrofală.

- rezerva matematică reprezintă valoarea actuarială a obligațiilor financiare ale asigurătorului după deducerea valorii actuariale a obligațiilor financiare ale asiguratului la un moment dat.

- rezerva de daune se creează și se actualizează lunar în baza estimărilor pentru avizările de daune primite de asigurător astfel încât fondul creat să fie suficient pentru acoperirea plății acestor daune.

Remarcăm modul de constituire a acestor rezerve, diferit de modul de constituire a rezervelor la celelalte societăți comerciale. Constituirea rezervelor specifice societăților de asigurări are loc, nu pe baza profitului, ci pe baza cheltuielilor. Deci aceste rezerve au rol de provizionare a daunelor viitoare ale societăților de asigurare.

Această formă de constituire reiese tocmai din caracterul aleator al contractului de asigurare de unde rezultă că încasarea primelor de asigurare nu va genera automat obligația de a achita către fiecare asigurat a unei despăgubiri sau indemnizații, obligațiile societății de asigurare apărând aleator pentru anumite contracte neidentificabile în faza contractării.

O situație particulară o prezintă și provizioanele pentru riscuri și cheltuieli detaliate în provizioane pentru pensii și alte obligații similare, provizioane pentru impozite și alte provizioane.

Provizionul va fi recunoscut numai în momentul în care:

- a) o societate are obligația curentă generată de un eveniment anterior;
- b) este probabil ca o ieșire de resurse care să afecteze beneficiile economice să fie necesară pentru a onora obligația respectivă;
- c) poate fi realizată o bună estimare a valorii obligației.

Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli nu pot avea drept scop corectarea valorilor elementelor de activ.

Contul de profit și pierdere este situația financiară care măsoară performanțele activității unei întreprinderi în cursul unei perioade date. Dacă bilanțul contabil nu oferă decât informația privind valoarea absolută a rezultatului contul de profit și pierdere este cel care explică mecanismul formării rezultatului ajutând la acoperirea necesităților informaționale.

Conform legislație în vigoare a fost introdusă forma listă a contului de profit și pierdere și prezentarea veniturilor și a cheltuielilor după natura lor economică.

Specific societăților de asigurări este împărțirea contului de profit și pierdere în 3 conturi distincte și anume:

- contul tehnic al asigurărilor generale, întocmit pentru activitatea de asigurare și reasigurare;
- contul tehnic al asigurărilor de viață, întocmit pentru activitatea de asigurare directă și de reasigurare;
- contul netehnic, în care sunt cuprinse rezultatele tehnice ale celor 2 conturi prezentate anterior dar și venituri și cheltuieli netehnice, venituri și cheltuieli extraordinare, rezultatul brut, rezultatul net.

Situația fluxului de trezorerie se întocmește conform metodei directe sau indirecte prevăzute în IAS 7.

Situația modificărilor capitalului propriu nu prezintă deosebiri față de alte societăți comerciale.

Notele explicative cuprind prezentarea politicilor contabile informații privind capitalul social, informații privind obligațiunile, informații privind rezervele (descrierea naturii acestora și scopul pentru care au fost constituite), informații provizioane pentru riscuri și cheltuieli, informații privind datoriile, informații privind garanții și alte obligații contractuale financiare, informații privind anumite elemente de cheltuieli, detalii privind primele brute subscribe, detalii privind salarizarea administratorilor și directorilor, detalii privind salariații.